

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta sekä sakon täytännönpäätöksenä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta sekä sakon täytännönpäätöksenä annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 193/2021 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Timo Rämänen, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Tero Tolonen, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä, oikeusministeriö
- tuoteturvallisuuspäällikkö Jonna Neffling, Tulli
- johtaja Sari Iivonen, Luomuinstituutti
- yksikönjohtaja Tiina Lapveteläinen, Ruokavirasto
- vavontapäällikkö Osmo Minkkinen, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- ryhmäpäällikkö Eeva Saari, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- toimialapäällikkö Marika Säynevirta, Elintarviketeollisuusliitto ry
- toiminnanjohtaja Susann Rännäri, Luomuliitto ry
- asiantuntija Johanna Andersson, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- vanhempi neuvonantaja Marja-Riitta Kottila, Pro Luomu ry
- toiminnanjohtaja Aura Lamminparras, Pro Luomu ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Oikeusrekisterikeskus
- Luonnonvarakeskus
- Suomen metsäkeskus
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

- Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Ab Arctic Birch Oy
- KÄÄPÄ Biotech Oy
- Suomen Pakuri Oy
- asiantuntija Merja Söderström, Päivittäistavarakauppa ry
- Arktiset Aromit ry
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- Pro Pakuri Finland ry
- Puutarhaliitto ry
- Siemenkauppiaitten yhdistys ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Suomen Luontopaneeli
- Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Suomen ilmastopaneeli

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki luonnonmukaisesta tuotannosta. Uudella lailla luonnonmukaista tuotantoa koskevaan lainsäädäntöön tehtäisiin EU:n uuden luonnonmukaista tuotantoa koskevan asetuksen edellyttämät muutokset. Nykyinen luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annettu laki kumottaisiin. Voimassa olevaan valvontaviranomaisia ja valvontaa koskevaan sääntelyyn ei tulisi merkittäviä toiminnallisia muutoksia. Hallinnollisiin pakkokeinoihin ehdotetaan uutta hallinnollista seuraamusmaksua, jolla voitaisiin nopeammin reagoida mahdollisiin laiminlyönteihin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ehdotetun uuden hallinnollisen seuraamusmaksun johdosta. EU:n luonnonmukaista tuotantoa koskeva lainsäädäntö on sellaisenaan Suomessa sovellettavaa oikeutta. Asetuksia täydentävänä laki ei muodostaisi itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain asetusten kanssa. Esitykseen sisältyvät lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1.1.2022, jolloin EU:n uutta luomusasetusta ryhdytään soveltamaan.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Luonnonmukainen tuotantotapa on kokonaisvaltainen tuotantojärjestelmä, jossa yhdistyvät ympäristön kannalta parhaat käytännöt ja eläinten hyvinvointia koskevien tiukkojen standardien soveltaminen. Kaiken kaikkiaan kysymys on erityislaatuista edustavasta maa- ja elintarviketalouden tuotannosta, joka pyrkii vastaamaan kansainvälisesti ja kansallisesti kuluttajien tarpeisiin. Koko järjestelmän ytimessä on kuluttajien luottamuksen varmistava tehokas luomuvalvonta. EU:n tasolla on käynnissä luomutuotantoa koskevia aloitteita muun muassa Pellolta pöytään -strategian ja biodiversiteettistrategian sekä komission luonnonmukaisen tuotannon kehittämistä koskevan toimintasuunnitelman muodossa. Kokonaisuuden taustalla ovat EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet, kuten elintarviketurvan varmistaminen ilmastonmuutoksessa sekä elintarviketu-

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

tannon ilmasto- ja ympäristöjalanjäljen vähentäminen. EU:n kunnianhimoisena tavoitteena on kasvattaa luomutuotannossa olevan maatalousmaan osuus 8,5 prosentista (2019) 25 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Valiokunta on suhtautunut positiivisesti tähän tavoitteeseen muun muassa Pellolta pöytään -strategiasta antamassaan lausunnossa (MmVL 18/2020 vp — E 83/2020 vp) ja todennut, että suomalainen korkeatasoinen maataloustuotanto ja puhdas ympäristö tarjoavat hyvät lähtökohdat luomutuotannon kasvulle ja suomalaisen luomutuotannon kysyntää ja vientimahdollisuuksia voidaan kasvattaa muun muassa edistämällä luomutuottajien ja luomutuotannosta kiinnostuneiden kuluttajien kohtaamista. Edellä mainitussa komission toimintasuunnitelmassa pidetään tärkeänä muun muassa elintarviketosten ja tuoteväärengösten ehkäisemistä. Valiokunta onkin todennut toimintasuunnitelmasta antamassaan lausunnossa, että luonnonmukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden jäljitettävyyden ja puhtauden tehokas valvonta on kuluttajien luottamuksen vahvistamisen kannalta välttämätöntä ja että kuluttajansuojan varmistamiseksi on tärkeää, että luomutuotteiden valvonta kattaa koko luomutuotannon ketjun (MmVL 13/2021 vp — E 55/2021 vp). EU:n uudella luonnonmukaista tuotantoa koskevalla asetuksella (EU) N:o 2018/848 sekä siihen kytkeytyvällä kansallisella lainsäädännöllä pyritään varmistamaan luonnonmukaisten tuotteiden turvallisuus ja laatu sekä niistä annettavien tietojen oikeellisuus. Nyt käsiteltävänä olevan esityksen arvioidaan palvelevan luomutuotteiden aitouden varmistamista ja siten turvaavan myös kuluttajien tärkeitä etuja. Edellä esitetyn ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä ehdotettavin vähäisin muutoksin.

EU:n uusi luomuasetus edellyttää kansallisten valvontaviranomaisten nimeämistä ja valvonnan toimeenpanoa koskevaa kansallista lainsäädäntöä. Luonnonmukaisen tuotannon ja tuotteiden valvontaan sovelletaan lisäksi EU:n uutta valvonta-asetusta (EU) N:o 2017/625. EU:n uusi luomuasetus vastaa pitkälti nykyistä EU:n luomutuotantoa ja -valvontaa koskevaa sääntelyä. Edellä mainitut asetukset yhdessä muodostavat kattavan kokonaisuuden, eivätkä ne jätä juurikaan kansallista liikkumavaraa. Uutta luomuasetusta sovelletaan vuoden 2022 alusta alkaen, jolloin myös kansallinen lainsäädäntö tulee saattaa vastaamaan uutta EU-lainsäädäntöä. Lisäksi esityksen taustalla ovat pääministeri Marinin hallitusohjelman kirjaukset. Hallitusohjelman elinvoimaista ja kannattavaa elintarviketaloutta koskeva osuus (tavoite 2) edellyttää sääntelyn ja valvonnan sujuvoittamisen jatkamista. Hallitusohjelman liite 4 koskee harmaata taloutta, jonka torjunta katsotaan tarpeelliseksi myös luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden osalta. Ehdotettu laki vastaa pitkälti voimassa olevaa lainsäädäntöä. Se ei muodosta itsenäistä sääntelykokonaisuutta, vaan ainoastaan täydentää EU:n lainsäädäntöä. Keskeisenä uudistuksena on hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönotto ja pakkaamattomien luomutuotteiden merkittävän vähittäismyynnin siirtyminen valvonnan piiriin.

Pakkaamattomia luonnonmukaisia tuotteita myyvät vähittäiskaupat kuuluvat pääsääntöisesti uuden luomuasetuksen mukaiseen valvontaan. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin vapauttaa pienet vähittäiskaupat sertifiointivelvoitteesta, jolloin niitä koskee ainoastaan valvontaan ilmoittautumisvelvoite. Luomuasetuksen 38 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan, vaikka toimijat on vapautettu sertifiointivelvoitteesta, on viranomaisten todennettava vapautuksen edellytykset ja suoritettava kyseisten toimijoiden myymien tuotteiden valvontaa. Sertifiointivelvoitteesta vapautetuilta ei kuitenkaan edellytetä luomuasetuksen 38 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua säännösten noudattamisen todentamista vähintään kerran vuodessa. Esityksessä on ehdotettu pakkaamattomia luomutuotteita myyvien vähittäiskauppojen vapauttamista EU-lainsäädännön mahdollistamaan enim-

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

mäismäärään, alle 20 000 euron vuotuisen liikevaihtoon saakka. Sertifikaattivelvoitteesta vapautettujen toimijoiden on lakiesityksen 24 §:n 2 momentin mukaisesti tehtävä ilmoitus Ruokavirastolle. Valiokunta kannattaa ehdotusta, jonka mukaan vähittäiskaupat vapautetaan sertifikaattivelvoitteesta lakiehdotuksessa mainituilla perusteilla. Vähittäiskaupan valvonta kuitenkin laajenee ja tulee jossain määrin aiheuttamaan lisäkustannuksia pakkaamattomia tuotteita myyville vähittäiskaupoille. Saadun selvityksen mukaan sertifikaattivelvoitteesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kuluja voidaan vähentää valvonnan suunnittelulla ja riittävällä resursoinnilla sekä sähköisten järjestelmien avulla. Valiokunta pitää tärkeänä, että näitä keinoja hyödynnetään tehokkaasti luomuvälön toimeenpanossa. Kaiken kaikkiaan luomuvälön kansallisten menettelyiden toimivuutta tulee seurata ja kehittää edelleen hyödyntäen lainsäädännön toimeenpanossa kertyviä kokemuksia.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden keskeiseksi muutokseksi nousee hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönotto. Valvonta-asetuksen 139 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Mainitun artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvonta-asetuksen ja sen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen rikkomuksiin sovellettavissa taloudellisissa seuraamuksissa otetaan huomioon kansallisen lainsäädännön mukaisesti vähintään joko toimijalle koitua taloudellinen hyöty tai tapauksen mukaan prosenttiosuus toimijan liikevaihdosta. Valvonta-asetuksen johdanto-osassa todetaan, että ennalta ehkäisevän vaikutuksen saavuttamiseksi seuraamukset on asetettava tasolle, jolla pyritään ylittämään perusteeton etu, joka rikkomukseen syyllistyneelle kyseisistä käytännöistä aiheutuu. Vaikka seuraamusmaksua ei edellytetä EU:n luonnonmukaista tuotantoa koskevassa lainsäädännössä, hallinnollisen ohjauksen keinoja ja luomulainsäädännön hallinnollisia pakkokeinoja ei aina voida pitää riittävän tehokkaina ja tarkoituksenmukaisina. Asetukset edellyttävät kuitenkin 38 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisuuksien täyttämistä ja niitä tukevia tehokkaita, ennalta ehkäiseviä sanktioita. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan edellä mainitut tekijät ohjaavat ottamaan käyttöön lakiehdotuksen 38 §:n mukaisen hallinnollisen seuraamusmaksun, ja tätä on pidettävä perusteltuna tehokkaan valvontajärjestelmän luomiseksi. Viranomaisen toiminta perustuu luomualan toimijoiden ilmoituksiin, ja 38 §:n mukainen seuraamusmaksu tehostaa ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Lisäksi seuraamusmaksu voi kohdistua tilanteeseen, jossa toimija tai toimijaryhmä käyttää luomusäätöjen IV luvun merkintäsääntöjen vastaisia ilmaisuja. Tarkoituksena on, että hallinnollisen seuraamusmaksun piiriin kuuluu vain sellaisia laiminlyöntejä, joiden toteuttaminen on yksinkertaista eikä vaadi erityistä tutkintaa. Kaiken kaikkiaan kyse on vähäisinä pidettävistä rikkomuksista tai laiminlyönneistä. Mahdollisuus nopean ja tehokkaan hallinnollisen seuraamusjärjestelmän luomiseen on omiaan edistämään kuluttajien luottamusta luomuvälön toimeenpanossa. Saamansa selvityksen valossa valiokunta pitää sääntelyä perusteiltaan hyväksyttävänä, tarkkarajaisena ja oikeasuhtaisena. Sääntelyssä on huomioitu kaksoisrangaistavuuden kielto, teon vanheneminen sekä muutoksenhakumahdollisuus.

Valiokunnalle on tuotu esiin kaksi lähempää tarkastelua vaativaa seikkaa. Ensinnäkin tulee varmistaa, ettei toimijaryhmän teosta määrätä seuraamusta yksittäiselle toimijalle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valvonta kohdistuu aina toimijaryhmään eikä toimijaryhmän jäseniin. Toimijaryhmän on luomusäätöjen 36 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti perustettava sisäisen valvonnan järjestelmä, joka käsittää dokumentoidun valvontatoimien ja -menetelmien ko-

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

konaisuuden, jossa yksilöity henkilö tai elin on vastuussa sen tarkistamisesta, että kaikki toimijaryhmän jäsenet noudattavat luomusasetusta. Toimijaryhmälle myönnetään luomusasetuksen 35 artiklan mukaisesti vain yksi sertifikaatti. Kaiken kaikkiaan viranomaisen toimet kohdistuvat itse toimijaryhmään, ja näin ollen luomuvälvönnön seuraamusmaksusta vastaa aina toimijaryhmä, ei sen yksittäinen jäsen. Toinen arviointia vaativa seikka on se, että kaikilla lakiehdotuksessa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on 38 §:n mukaan toimivalta määrätä seuraamusmaksu. Valiokunta toteaa, että ehdotetun lain 6, 7 ja 8 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti eri viranomaisten toimivallanjaosta. Tällä pyritään estämään se, ettei samaan tekoon kohdistu useampaa seuraamusmaksua. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan luonnonmukaisen tuotannon valvonnassa on tavanomaista, että toimija kuuluu useamman valvontaviranomaisen valvontaan. Esimerkiksi oluen valmistaja, joka valmistaa myös alkoholitonta olutta, kuuluu sekä Valviraan että Ruokaviraston valvontajärjestelmään. Tästä syystä on lakiehdotuksen 10 §:ssä katsottu tarpeelliseksi säätää viranomaisten mahdollisuudesta sopia keskenään tarkastusten yhteensovittamisesta silloin, kun se tarkastusten luonteesta johtuen on mahdollista. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät toimijoita ja tuotteita koskevat hallinnolliset päätökset on jokaisen valvontaviranomaisen erikseen tehtävä sille kuuluvan valvonnan osalta. Tällöin viranomaisten on varmistettava, ettei samaan tekoon kohdistu useampaa seuraamusmaksua. Valiokunta pitää tärkeänä, että tästä tietojenvaihdosta varmistutaan käytännössä ja viranomaisyhteistyö luomuvälvönnössä toimii paitsi harmaan talouden ja rikkomusten torjunnan myös hyvän hallinnon ja toimijoiden asianmukaisen kohtelun takaajana. On tärkeää, ettei päällekkäistä valvontaa tehdä, vaan valvontaviranomaiset soveltavat yhteen toimintaansa.

Luonnosta kerättävien tuotteiden luomusertifiointi ja erityisesti maanomistajan luvalla kerättävien tuotteiden erityisasema verrattuna kasvinviljelyyn on noussut valmistelussa esille. Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa on kritisoitu selvittäjämalliin perustuvan sertifiointin rajaamista jokamiehenoikeudella kerättäviin tuotteisiin ja niiden valvonnan keskittämistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista Ruokavirastolle silloin, kun alueen ilmoittaa valvontaan jokin muu taho kuin alueen omistaja. Ruokavirasto on kuitenkin jo nykyisessä järjestelmässä se viranomainen, joka antaa ensimmäisen sertifikaatin tuotteiden ostopisteelle ja edelleen koko tuotantoketjulle. Tavoitteena on yhdenmukaistaa luomuvälvönnön ja vähentää säädösten erilaisia tulkintoja. Valiokunta pitää näitä tavoitteita sinänsä perusteltuina ja kehottaa maa- ja metsätalousministeriötä yhdessä Ruokaviraston kanssa huolehtimaan tehtävien riittävästä resursoinnista sekä kehittämään valvontamenettelyitä ja niihin liittyvää asiointia edelleen. Valiokunta katsoo, että virastolle tulee osoittaa riittävät henkilöstö- ja laitteistoresurssit, jotta se kykenee valvomaan luonnonalueita, jotka on valvontajärjestelmään ilmoitettu muun kuin alueen omistajan toimesta ja joilta kerätään luonnontuotteita jokamiehenoikeudella. (*Valiokunnan lausumaehdotus I*). Toinen kysymys on periaatteellinen ja hyvin tärkeä. Luonnonvaraisten kerättyjen kasvituotteiden markkinoille saattaminen luonnonmukaisesti tuotettuina (luomutuotteina) on toteutettu nimenomaan kaupallista poimintaa ja keräilyä varten. Kerättyjä tuotteita myydään joko sellaisenaan tai raaka-aineiksi luomuelintarvikkeisiin. Luomuelintarvikkeiden koostumusta koskevat säädökset edellyttävät pääsääntöisesti, että kaikki ainesosat, myös luonnosta kerätyt, ovat luomusasetuksen mukaisesti tuotettuja tuotteita. Alan toimijoiden mukaan luonnontuotteiden osalta ongelmalliseksi muodostuu keruualueen todentaminen, sertifiointivaatimukset ja rekisteröinnin nykyiset monimutkaisiksi arvioidut ehdot. Erityisesti on toivottu joustoa maanomistajan luvalla kerättävien luonnontuotteiden sertifiointiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan alan toimijoiden huoli on ollut esityksen valmistelussa tiedossa ja siihen on suhtauduttu vakavasti. Maa- ja metsätalous-

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

ministeriö asetti asiantuntijaryhmän, joka arvioi sertifiointin toimintamalleja, viestinnän keinoja ja muita kehittämistoimenpiteitä, viranomaisten ja toimijoiden tiedonvaihdon kehittämistä ja ryhmäsertifiointia. Tässä yhteydessä asiantuntijaryhmään osallistuneet viranomaiset ovat todenneet, ettei sertifiointikäytännöissä ole nykyistä enempiä joustonvaraa.

Menettelyä, jossa luonnonalueita on valvontajärjestelmään ilmoittanut muu kuin luonnonalueen omistaja tai haltija, voidaan soveltaa ainoastaan jokamiehenoikeudella kerättäviin luonnonvaraisiin kasvituotteisiin (marjat ja sienet). Kun kysymys on maanomistajan luvalla kerättävistä tuotteista, ne on rinnastettava EU:n luomusasetuksen mukaan kasvinviljelytuotantoon (3 artikla 22 määritelmäkohta). Lähtökohta on, että toimijan, joka on tässä yhteydessä metsänomistaja, on ilmoitauduttava valvontaan (34 artikla) ja saatava sertifikaatti (35 artikla) ennen tuotteiden markkinoille saattamista. Tämä koskee myös valtion omistamia metsiä, sillä luvanvaraisten keruutuotteiden osalta valtion katsotaan toimivan markkinoilla siinä missä yksityinen metsänomistaja. Sertifikaatti annetaan toimijalle (metsänomistajalle), joka myy tai luovuttaa vastikkeellisesti tai vastikkeetta tuotteita markkinoille. Jokamiehenoikeudella kerättävien luonnonvaraisten kasvituotteiden osalta tilanne on erilainen, sillä maanomistaja ei jokamiehenoikeuden näkökulmasta omista marjoja ja sieniä, vaan ne ovat kaupallisten ja muiden toimijoiden vapaasti kerättävissä ja hyödynnettävissä. Maanomistajan luvalla kerättävien tuotteiden osalta on tärkeää, että järjestelmää kehitetään siten, että metsänomistajalle tulee entistä houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi hakeutua luomuvalvonnan piiriin. Metsänomistajien ja alueiden valvontaan liittämisen helpottamiseksi on käytössä muun muassa metsään.fi-palvelu. Myös yksityisten kaupallisten toimijoiden käsissä on hakea ratkaisuja, joissa metsänomistajalle syntyy kannusteita ilmoittautua luomuvalvontaan. Toisaalta esimerkiksi markkinointia keskittämällä toimijat voivat hakea skaalahyötyjä myös luomuvalvonnan kustannusten alentamiseen. Markkinoiden ja hallinnon tuleekin edelleen aktiivisesti hakea ratkaisuja, jotka turvaavat muun muassa kotimaisen mahlan ja pakurikäävän saatavuutta teollisuuden ja viennin tarpeisiin. Nämä ratkaisut eivät kuitenkaan voi olla EU:n luomulainsäädännön vastaisia tai sellaisia ratkaisuja, joihin ei ole säädetty kansallista liikkumavaraa. Kuluttajien Suomessa ja ulkomailla tulee voida jatkossakin luottaa siihen, että suomalaiset luonnontuotteet ovat yhteisten pelisääntöjen mukaisesti tuotettuja.

Valiokunta pitää äärimmäisen tärkeänä, että maanomistajan luvalla kerättävien tuotteiden luomutuotannon kehittämistyötä jatketaan edelleen laajapohjaisessa kokoonpanossa. Valiokunta korostaa, että jatkovalmistelussa tulee huomioida luonnontuotteiden merkitys kansantaloudelle ja hyvinvoinnille. Kysymys on biotalouden alasta, jonka kasvumahdollisuudet ulottuvat elintarviketuotannon ohella esimerkiksi lääke- ja rohdosteollisuuteen. Luomulaatuisille luonnontuotteille on maailmanlaajuiset markkinat ja Suomella puhtaan tuotantoympäristön ja runsaan sadon puolesta erinomaiset mahdollisuudet menestyä. Viranomaisten ja luomualan toimijoiden tulisi suosituksen ja ohjein edistää metsänomistajien tai maanvuokralaisten liittymistä luomuvalvontajärjestelmään. Sellaisille luomutuotantoa harjoittaville maataloille, jotka ovat jo jonkin tuotantosuunnan osalta valmiiksi maksullisen luomuvalvonnan piirissä, metsätalouden liittäminen luomuvalvontaan tulee tehdä mahdollisimman joustavaksi ja kannattavaksi. Lisäksi tulisi edistää joustavia käytäntöjä, kuten sopimusjärjestelyjä, joissa metsänomistaja luovuttaa esimerkiksi vuokra- tai käyttöoikeussopimuksella käyttöoikeuden metsiinsä luonnontuotteiden keruuta varten. Tällöin luomusertifiointin piiriin liittyisi käyttöoikeuden haltija, joka harjoittaa luomuluonnontuotteiden keruutoimintaa. Myös ryhmäsertifiointin hyödyntämismahdollisuuksia tulee tarkemmin selvittää ja ohjeistaa toimijoita tähän liittyvistä mahdollisuuksista. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

2). Lisäksi luomutuotannosta annettavan lain vaikutuksia luomukeruuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen tulee seurata, ja asiasta tulee esittää selvitys eduskunnalle vuoden 2022 loppuun mennessä. (*Valiokunnan lausumaehdotus 3*).

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki luonnonmukaisesta tuotannosta

2. luku. *Valvontaviranomaiset ja valvonta*

15 §. Viranomaisen tarkastusoikeus ja tunnistautumaton näytteenotto. Valiokunta ehdottaa 15 §:n 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että valvontaviranomaisen ja tarkastajan oikeus saada tarkastuksen yhteydessä tietoja salassapitosäännösten estämättä koskee vakiintuneen käytännön mukaisesti välttämättömiä tietoja, kun tietoja ei määritellä tarkemmin. Tällaiset salassa pidettävät tiedot voivat liittyä esimerkiksi yrityksen liikesalaisuuden piiriin kuuluviin tietoihin. Viranomaisten muusta kuin tarkastuksen yhteydessä konkretisoituvasta tiedonsaantioikeudesta säädetään 16 §:ssä. Valvontaviranomaisella on esimerkiksi 16 §:n 2 momentin mukaan seuraamusmaksun määräämisen yhteydessä oikeus saada sakkorekisteristä tarvittavat tiedot sen valmistamiseksi, ettei henkilöä ole samasta rikoksesta jo tuomittu sakkorangaistukseen tuomioistuimessa.

16 §. Viranomaisen tiedonsaantioikeus. Lakiehdotuksen 16 § koskee viranomaisen tiedonsaantioikeutta. Sen 2 momentissa olevaa viittausta on täsmennettävä siten, että tiedonsaantioikeus sakkorekisteristä kytketään 38 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun määräämiseen.

5. Luku. *Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset*

36 §. Määräys ja kieltö. Ehdotetun lain 36 §:n 2 momentin mukaan valvonta-asetuksen tai luomuasetuksen mukaista määräystä, kieltöä tai tilapäistä kieltöä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä valvontaviranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi. Määräystä tai kieltöä koskevaan päätökseen haetaan kuitenkin 43 §:n 1 momentin mukaan ensi vaiheessa muutosta vaatimalla oikaisua päätöksen tekneeltä viranomaiselta. Lisäksi pykälässä tarkoitettujen muutoksenhakuviranomaisten toimivalta antaa täytäntöönpanomääräyksiä säädetään hallintolain 49 f §:ssä ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:ssä. Näin ollen ehdotetussa laissa ei ole tarpeen säätää täytäntöönpanomääräyksistä. Sen sijaan pykälässä mainitun EU-lainsäädännön tehokkaan toimeenpanon kannalta on edelleen tarpeen säätää siitä, että määräystä, kieltöä tai tilapäistä kieltöä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

37 §. Valvontajärjestelmään liitetyn toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen. Lakiehdotuksen 37 §:n 2 momentissa säädetään 2 §:ssä mainitun lainsäädännön vastaisen toiminnan keskeyttämisestä, jos toiminta on jatkuvaa tai toistuvaa tai se aiheutetaan tahallisesti. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetussa säännöksessä ongelmalliseksi muodostuu tahallisuuden arviointi. Lähtökohtaisesti toiminnan keskeyttämiseen tai lopettamiseen johtavan puutteen tai laiminlyönnin on oltava olennainen ja vakava. Tällaiseen toimintaan voidaan puuttua il-

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

man tahallisuutta koskevaa arviointiperustetta. Tavoitteena on ollut, että kynnys toiminnan keskeyttämiselle tai lopettamiselle on korkea. Keskeytykseen tai lopettamiseen päädytään, kun sääntöjen vastaista toimintaa on jatkettu, vaikka siitä on jo annettu huomautuksia. Näin ollen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että toiminnan keskeyttämisen tai lopettamisen edellytyksenä on jatkuvuus tai toistuvuus. Lisäksi seuraamuksen sanktioluonteesta johtuen toiminta on määrättävä keskeytettäväksi, vaikka epäkohta on mahdollista poistaa.

2. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momenttiin lisätään viittaukset eräisiin hallituksen esityksen antamisen jälkeen hyväksytyihin säädöksiin, joihin liittyvien maksujen toimeenpanossa sovelletaan sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 193/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kolme lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

luonnonmukaisesta tuotannosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan luonnonmukaiseen tuotantoon kaikissa luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa alkutuotannosta markkinoille saattamiseen.

2 §

Euroopan unionin lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan myös seuraavien luonnonmukaista tuotantoa ja luonnonmukaisten tuotteiden merkintöjä koskevien EU:n säädösten täytäntöönpanoon ja niiden nojalla annettujen säädösten valvontaan, siltä osin kuin niistä ei säädetä muun lain nojalla:

1) luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) 834/2007 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/848, jäljempänä *luomusetus*;

2) virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehu- lainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

438/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625, jäljempänä *valvonta-asetus*.

Mitä tässä laissa säädetään EU:sta tai EU:n jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousaluetta ja siihen kuuluvia valtioita.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Luonnonmukaisesti tuotetun:

- 1) elintarvikkeen markkinavalvontaan sovelletaan elintarvikelakia (297/2021);
- 2) rehun markkinavalvontaan sovelletaan rehulakia (1263/2020);
- 3) alkoholijuoman ja väkiviinan markkinavalvontaan sovelletaan alkoholilakia (1102/2017);
- 4) siemenen markkinavalvontaan sovelletaan siemenlakia (600/2019); ja
- 5) taimiaineiston markkinavalvontaan sovelletaan taimiaineistolakia (1205/1994).

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *luonnonmukaisilla tuotteilla* maataloustuotteita, rehuja, elintarvikkeita, alkoholijuomia ja väkiviinaa, jotka saadaan niitä markkinoitaessa merkitä luomuasetuksen mukaisesti luonnonmukaiseen tuotantotapaan viittaavin merkinnöin, sekä luomuasetuksen liitteessä 1 tarkoitettuja läheisesti maatalouteen liittyviä tuotteita;
- 2) *maataloustuotteilla* maataloudesta peräisin olevia tuotteita sekä vesiviljelytuotteita ja merileviä;
- 3) *toimijalla* luomuasetuksen 3 artiklan 13 kohdassa tarkoitettua toimijaa;
- 4) *toimijaryhmällä* luomuasetuksen 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua toimijaryhmää;
- 5) *elintarvikkeella* elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 2 artiklassa tarkoitettua määritelmää;
- 6) *rehulla* 5 kohdassa mainitun asetuksen 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua määritelmää;
- 7) *vesiviljelyllä* luomuasetuksen 3 artiklan 32 kohdassa tarkoitettua vesiviljelyä;
- 8) *alkoholijuomalla* alkoholilain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua alkoholijuomaa;
- 9) *väkiviinalla* alkoholilain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua väkiviinaa;
- 10) *sertifikaatilla* luomuasetuksen 35 artiklassa tarkoitettua sertifikaattia;
- 11) *tuonnilla* tuontia Suomeen EU:n ulkopuolelta;
- 12) *viennillä* vientiä Suomesta EU:n ulkopuolelle.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

2 luku

Valvontaviranomaiset ja valvonta

5 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on tämän lain ja luonnonmukaisia tuotteita ja tuotantoa koskevan EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa valvonta-asetuksen 59-63 artiklassa jäsenvaltiolle osoitettavista tehtävistä valvonta-asetuksen 47 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen eläinten ja tavaroiden osalta. Maa- ja metsätalousministeriö nimeää rajatarkastusasemat, muut valvontapisteet ja lopulliset määräpaikat sekä keskeyttää tai peruuttaa nimeämisen.

6 §

Ruokavirasto

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää valtakunnallisesti luonnonmukaisen tuotannon sekä luonnonmukaisten tuotteiden ja niiden tuonnin ja viennin valvontaa.

Ruokavirasto valvoo:

- 1) luonnonmukaisten maataloustuotteiden pakkaamista, varastointia ja tukkukauppaa;
- 2) luonnonmukaisten elintarvikkeiden, rehujen ja enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien luonnonmukaisten alkoholijuomien valmistusta, valmistuttamista, varastointia ja tukkukauppaa;
- 3) luonnonmukaisen kylvösiemenen ja taimiaineiston pakkaamista, varastointia, tukkukauppaa ja markkinoille saattamista;
- 4) luomuasetuksen liitteessä 1 mainittujen läheisesti maatalouteen liittyvien muiden tuotteiden valmistusta, valmistuttamista, varastointia ja tukkukauppaa;
- 5) toimijaa, joka tuo tai vie maasta luonnonmukaisia tuotteita;
- 6) toimijoita, jotka myyvät suoraan loppukuluttajalle muita pakkaamattomia luonnonmukaisia tuotteita kuin rehua ja joita ei ole luomuasetuksen 35 artiklan 8 kohdan mukaisesti vapautettu sertifikaattivelvoitteesta;
- 7) toimijaryhmää;
- 8) luonnonalueita, jotka on 3 luvussa tarkoitettuun valvontajärjestelmään ilmoittanut muu kuin luonnonalueen omistaja tai haltija ja joilta jokamiehen oikeudella kerätään luonnonvaraisia kasvituotteita.

Ruokavirasto on 2 §:n 1 momentissa tarkoitettussa lainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, jollei jäljempänä toisin säädetä. Ruokavirasto vastaa myös luomuasetuksen mukaisesta tietojenvaihdosta, tiedoksiannoista, kertomuksista sekä ilmoituksista muille Euroopan unionin jäsenvaltioille ja komissiolle.

Ruokavirasto tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen rajatarkastusasemien ja muiden valvontapisteiden sekä lopullisten määräpaikkojen nimeämisestä ja nimeämisen keskeyttämisestä tai peruuttamisesta silloin, kun kyse on kasvien lisäysaineiston, eläinperäisten rehujen, elävien eläinten ja eläinperäisten elintarvikkeiden tuonnista.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

7 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo:

1) luonnonmukaisten maataloustuotteiden tuotantoa, luomuasetuksen liitteessä 1 tarkoitettujen läheisesti maatalouteen liittyvien muiden tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista vähittäismyynnissä;

2) luonnonalueita, jotka 3 luvussa tarkoitettuun valvontajärjestelmään on ilmoittanut luonnonalueen omistaja tai haltija; sekä

3) toimijan maataloustuotteiden tuotannon yhteydessä harjoittamaa luonnonmukaisten jalostamattomien maataloustuotteiden käsittelyä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii luomuasetuksessa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, jos kyse on liitteen II:

1) osan I kohdassa 1.7.2. tai kohdan 1.7.5 b alakohdassa tarkoitettua siirtymävaiheen pidentämisestä tai lyhentämisestä;

2) osan I kohdassa 1.8.5.1. tarkoitettua yksittäisestä luvasta käyttää tavanomaista lisäysainetta;

3) osan II kohdissa 1.3.4.3 ja 1.3.4.4. tarkoitettua luvasta hankkia tiettyjä eläimiä;

4) osan II kohdassa 1.7.5 tarkoitettua luvasta pitää naudakarjaa kytkettynä tilalla; ja

5) osan II kohdassa 1.7.8. tarkoitettua luvasta tehdä tiettyjä toimenpiteitä eläimille.

8 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien luonnonmukaisten alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta, valmistuttamista, varastointia, markkinoille saattamista ja tukkukauppaa. Virasto valvoo 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetystä poiketen yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien luonnonmukaisten alkoholijuomien ja väkiviinan tuontia ja vientiä harjoittavia toimijoita.

9 §

Tulli

Tulli valvoo luonnonmukaisten tuotteiden tuontia. Tuonnista säädetään 2 §:n 1 momentissa tarkoitettussa lainsäädännössä.

Tulli päättää valvonta-asetuksen 138 artiklan mukaisesta luonnonmukaista tuotantoa koskevien viittausten poistamisesta tuotavien luonnonmukaisten tuotteiden pakkausmerkinnöistä ja saateasiakirjoista, jos tuotteet eivät täytä tässä laissa tai 2 §:ssä tarkoitettussa EU:n lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia.

Ruokavirasto avustaa Tullia suorittamalla tuonnin yhteydessä kasvien lisäysaineiston, eläinperäisten rehujen, elävien eläinten ja eläinperäisten elintarvikkeiden näytteenotot ja tutkimukset.

Tulli tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen muiden kuin 6 §:n 4 momentissa tarkoitettujen luonnonmukaisten tuotteiden osalta rajatarkastusasemien ja muiden valvontapisteiden

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

sekä lopullisten määräpaikkojen nimeämisestä ja nimeämisen keskeyttämisestä tai peruuttamisesta.

10 §

Tarkastuksista sopiminen

Jos toimija kuuluu 6, 7 ja 8 §:ssä mainitun valvontaviranomaisen valvontaan voivat valvontaviranomainen ja Tulli keskenään sopia, että yhden viranomaisen tarkastaja voi tarkastaa toiminnan tai tuotteen myös toisen tai useamman viranomaisen puolesta.

Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät toimijoita ja tuotteita koskevat hallinnolliset päätökset tekee kukin valvontaviranomainen valvontajärjestelmänsä osalta. Päätöksen tarkastussertifikaatin todentamisesta luomusasetuksen 45 artiklassa tarkoitettussa tuotteiden tuonnissa tekee Tulli.

11 §

Valvontasuunnitelmat

Ruokaviraston on laadittava valvonta-asetuksen 109 artiklassa tarkoitettu monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma. Ruokavirasto on myös valvonta-asetuksen 109 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kansallisesta valvontasuunnitelmasta vastaava elin.

Monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman lisäksi Ruokaviraston on laadittava vuosittainen valvontasuunnitelma elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja suorittamansa valvonnan järjestämiseksi. Vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa on määritettävä tarkastusten sisältö sekä valvontakohteiden riskinarvioinnin ja suunnitelman toteutumisen arvioinnin perusteet.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston on laadittava 8 §:ssä tarkoitettua valvonnasta vuosittainen valvontasuunnitelma, jossa on määritettävä tarkastusten sisältö sekä valvontakohteiden riskinarvioinnin ja suunnitelman toteutumisen arvioinnin perusteet.

12 §

Valvonnan arviointi

Ruokaviraston on suunnitelmallisesti tehtävä tai teetettävä arvio vuosittaisten valvontasuunnitelmien mukaisen valvonnan yleisestä toteutuksesta sekä seurattava valvontasuunnitelmien noudattamista.

13 §

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Ruokavirasto julkaisee internetsivuillaan vuosittain raportin valvonnan tuloksista. Salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan saa julkaista. Ruokaviraston on julkaistava internetsivuillaan myös raportti valvonnan arvioinnin tuloksista.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

14 §

Valtuutettu tarkastaja

Ruokavirasto voi kirjallisesti nimetä ulkopuolisen luonnollisen henkilön suorittamaan erikseen määriteltyjä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä (*valtuutettu tarkastaja*). Valtuutettu tarkastaja voi tehdä Ruokaviraston tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannolla viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee toimeksiannon antanut valvontaviranomainen.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain, luomuasetuksen tai valvonta-asetuksen mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Ruokavirasto vastaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavien valtuutettujen tarkastajien koulutuksesta. Lisäksi Ruokaviraston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on valvottava valtuutettujen tarkastajien toimintaa.

Valtuutetun tarkastajan tulee toimijan niin vaatiessa esittää kirjallinen selvitys valtuutuksestaan.

15 §

Viranomaisen tarkastusoikeus ja tunnistautumaton näytteenotto

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus tämän lain ja luomuasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säännösten täytäntöön panemista ja noudattamisen virallista valvontaa tehtäviä tarkastuksia varten päästä viljelyille ja muille alueille, tuotanto-, varasto- ja muihin rakennuksiin ja kuljetusvälineisiin sekä tarkastaa toimijan kirjanpitoa, suorittaa muita tarkastuksia ja ottaa korvauksetta näytteitä tutkimuksia varten. Toimijalle on annettava todistus näytteenotosta. Valvontaviranomaisilla ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus, sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, saada tässä laissa tarkoitettua tarkastusta ja valvontaa varten **välttämättömät** tiedot ja asiakirjat toimijalta.

Valvontakohteeseen, joka sijaitsee pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, tarkastus voidaan tehdä luomuasetuksen 38 artiklassa ja valvonta-asetuksen 9, 10 ja 14 artiklassa viralliselle valvonnalle asetettujen vaatimusten toteuttamiseksi, jos tarkastuksen tekeminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Tällaisen tarkastuksen saa tehdä ainoastaan asianomainen valvontaviranomainen.

Valvontaviranomainen saa tunnistautumatta tilata näytteitä etäviestintävälineiden välityksellä myytäviksi tarjottavista luonnonmukaisista tuotteista. Näytteitä voidaan käyttää virallisessa valvonnassa. Saatuaan näytteen valvontaviranomaisen on ilmoitettava toimijalle, että näyte on tilattu virallista valvontaa varten. Toimijalla on oikeus omalla kustannuksellaan saada toinen asian tuntijalausunto näytteestä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään Suomen valvontaviranomaisten tarkastusoikeudesta, koskee myös Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia, jos mainitussa lainsäädännössä tai sopimuksessa oleva Suomea sitova velvoite tätä edellyttää. Valvontaviranomaisen on näissä tarkastuksissa toimittava yhteistyössä kyseisten tarkastajien kanssa.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

16 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella ja Euroopan unionin tarkastajalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tarkastuksen ja valvonnan suorittamiseksi tämän lain ja 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön kannalta välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta, julkista tehtävää hoitavilta sekä toimijoilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat. Myös valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat toimijalta.

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 38 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun määräämiseksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä välttämättömät tiedot sen varmistamiseksi, ettei toimijaa ole samasta rikoksesta tuomittu sakkorangaistukseen tuomioistuimessa.

Valvontaviranomaisella on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitetut tiedot maksutta ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

17 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvontaviranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja muille viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille salassapitosäännösten estämättä säädetään ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain (560/2021) 8 §:ssä.

Ruokavirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus saavat lisäksi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä valvontaa suorittaessa saatuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä ympäristönsuojelulaissa (527/2014) tarkoitetulle viranomaiselle ympäristönsuojelua koskevia lakisäätteisiä valvontatehtäviä varten.

18 §

Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja

Valvontaviranomainen saa salassapitovelvoitteen estämättä luovuttaa oma-aloitteisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle, jos tiedot ovat välttämättömiä viranomaiselle 22 §:ssä tarkoitettua valvontajärjestelmään liittämistä varten taikka 37 §:ssä tarkoitettua toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista varten.

19 §

Virka-apu

Poliisin ja Tullin on annettava valvontaviranomaisille näiden pyynnöstä virka-apua valvontatehtävän suorittamiseksi.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

Tullin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään tullilain (304/2016) 100 §:ssä.

20 §

Valvontaviranomaisen tunnusnumero

Luomuausetuksen 52 artiklassa tarkoitettu luettelo valvontaviranomaisten nimistä, yhteystiedoista ja tunnusnumeroista julkaistaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

21 §

Koneellinen allekirjoitus

Tämän lain ja 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön mukainen päätös sekä asiaan liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

3 Luku

Luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmä

22 §

Ilmoittautuminen valvontajärjestelmään

Toimijan on tehtävä ennen luonnonmukaisten tuotteiden saattamista markkinoille ilmoitus valvontajärjestelmään liittymisestä asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Toimijan ilmoituksessa antamien tietojen tulee olla luomuausetuksen 34 artiklan mukaiset.

Toimijaryhmän on tehtävä valvontajärjestelmään liittymistä varten ilmoitus Ruokavirastolle. Toimijaryhmän antamassa ilmoituksessa on oltava luomuausetuksen 34 ja 36 artiklassa edellytetyt tiedot.

23 §

Sertifikaatti

Toimijalle tai toimijaryhmälle, joka on tarkastettu ensimmäisen kerran ja joka täyttää 2 §:ssä tarkoitetussa EU:n lainsäädännössä asetetut edellytykset, on asianomaisen valvontaviranomaisen annettava sertifikaatti. Sertifikaatin antamisen jälkeen valvontaviranomaisen on liitettävä toimija tai toimijaryhmä luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään merkitsemällä toimija tai toimijaryhmä rekisteriin.

Jos toimija tai toimijaryhmä ei täytä 1 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä eikä sitä liitetä valvontajärjestelmään, on valvontaviranomaisen tehtävä asiasta erillinen päätös.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

24 §

Sertifikaattivelvoitteesta vapautettu toimija

Luomusasetuksen 35 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu toimija on vapautettu mainitun artiklan 2 kohdassa tarkoitettua sertifikaattivelvoitteesta edellyttäen, että toimijan vuotuisesta liikevaihdosta pakkaamattomien luonnonmukaisten tuotteiden myynti on enintään 20 000 euroa.

Sertifikaattivelvollisuudesta vapautetun toimijan on kuitenkin tehtävä ilmoitus Ruokavirastolle luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitsemistä varten luomusasetuksen 34 artiklan mukaisesti.

25 §

Ilmoitusvelvollisuus

Toimijan, toimijaryhmän tai sertifikaattivelvoitteesta vapautetun on ilmoitettava asianomaiselle valvontaviranomaiselle toiminnassa tapahtuneista olennaisista muutoksista sen varmistamiseksi, että valvontaviranomaisella on kaikki tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitettun EU:n lainsäädännön edellyttämät virallisen valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Asianomaisen valvontaviranomaisen on arvioitava, edellyttääkö toiminnan muutos uutta tarkastusta.

Sertifikaattivelvoitteesta vapautetun toimijan, jonka pakkaamattomien luonnonmukaisten tuotteiden myynti liikevaihdoltaan ylittää 24 §:n 1 momentissa asetetun vuosittaisen euromäärän, on tehtävä 22 §:n tarkoitettu ilmoitus valvontaviranomaiselle valvontajärjestelmään liittämiseksi.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen tekemisestä ja sen sisällöstä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

26 §

Toimijan ja toimijaryhmän valvonta

Asianomaisen valvontaviranomaisen on tehtävä valvontajärjestelmään liitetulle toimijalle ja toimijaryhmälle valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset.

Tarkastuksen jälkeen toimijalle tai toimijaryhmälle on annettava sertifikaatti, jos toiminta täyttää tässä laissa ja 2 §:ssä tarkoitettussa EU:n lainsäädännössä säädetyt vaatimukset. Jos toiminta tai tuote ei täytä säädettyjä vaatimuksia, on valvontaviranomaisen tehtävä asiasta erillinen päätös.

27 §

Valvontajärjestelmästä eroaminen

Toimijan tai toimijaryhmän, joka haluaa erota luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmästä, on ilmoitettava kirjallisesti eroamisesta asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Ilmoituksen saamisen jälkeen asianomainen valvontaviranomainen poistaa toimijan tai toimijaryhmän valvontajärjestelmästä.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

28 §

Rekisteriin liittyvät vastuut

Luonnonmukaisesta tuotannosta pidetään rekisteriä. Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia, jollei jäljempänä toisin säädetä. Mainitun lain 5 §:ssä säädetään rekisteriin liittyvistä vastuista ja rekisterinpitäjistä.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen lain 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta rekisteriä pidetään alkoholilain 66 §:n nojalla. Rekisterinpitäjä on Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

29 §

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteri

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitään toimijasta seuraavat tiedot:

- 1) toimijan nimi sekä henkilö-, yritys- ja yhteisötunnus sekä muut yhteystiedot;
- 2) kiinteistötunnus ja tilatunnus;
- 3) tuotantopaikat ja yksiköt, joissa toiminta tapahtuu;
- 4) toiminnan osalta tieto siitä, millaisista toiminnoista ja tuotteista on kysymys;
- 5) maataloustuotannon osalta alueet, perus- ja kasvulohkot ja niiden pinta-ala sekä siirtymävaihe ja sen kesto;
- 6) luonnonmukaisesti sekä tavanomaisesti kasvatettavien eläinten lukumäärä tarkastusajan kohtana ja toiminnan mahdollinen kausiluonteisuus;
- 7) päivämäärä, jolloin toiminta on liitetty valvontajärjestelmään;
- 8) päivämäärä, jolloin tarkastus on tehty sekä tarkastajan tunnus;
- 9) toimijalle annettu sertifikaatti, sen päivämäärä ja kesto;
- 10) toimijalle tämän lain tai 2 §:ssä mainitun EU:n lainsäädännön nojalla myönnettyt luvat ja niiden kesto;
- 11) toimijalle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön nojalla annettujen säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuneet seuraamukset ja niiden seuranta sekä muut valvontaviranomaisen antamat toimijaan kohdentuvat huomautukset ja kehotukset sekä niiden seuranta;

ja

- 12) muut valvonnan kannalta välttämättömät tiedot.

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitään toimijaryhmästä seuraavat tiedot:

- 1) toimijaryhmän nimi, yritys- ja yhteisötunnus sekä muut yhteystiedot;
- 2) toiminnan osalta tieto siitä, millaisista toiminnoista ja tuotteista on kysymys;
- 3) päivämäärä, jolloin toimijaryhmä on liitetty valvontajärjestelmään;
- 4) päivämäärä, jolloin toimijaryhmän viralliseen valvontaan kuuluva tarkastus on tehty sekä tarkastajan tunnus;
- 5) toimijaryhmälle annettu sertifikaatti, sen päivämäärä ja kesto;
- 6) toimijaryhmälle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön nojalla myönnetty luvat ja niiden kesto;
- 7) toimijaryhmälle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön nojalla annettujen säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuneet seuraamukset ja niiden seuranta sekä muut

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

valvontaviranomaisen antamat toimijaan kohdentuvat huomautukset ja kehotukset sekä niiden seuranta;

8) muut valvonnan kannalta välttämättömät tiedot.

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitään 24 §:ssä tarkoitettua sertifiointivelvoitteesta vapautetusta toimijasta seuraavat tiedot:

1) toimijan nimi, henkilö-, yritys- ja yhteisötunnus sekä muut yhteystiedot;

2) toiminnan osalta tieto siitä, millaisista toiminnoista ja tuotteista on kysymys;

3) päivämäärä, jolloin toiminta on ilmoitettu;

4) toimijalle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitettua EU:n lainsäädännön nojalla annettujen säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuneet seuraamukset ja niiden seuranta sekä muut valvontaviranomaisen antamat toimijaan kohdentuvat huomautukset ja kehotukset sekä niiden seuranta.

Toimijaan tai toimijaryhmään liittyvät henkilötiedot poistetaan rekisteristä viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toimija tai toimijaryhmä on poistettu valvontajärjestelmästä, ellei ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 12 §:n mukaista perustetta tietojen säilyttämiselle ole.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tietosuojalaissa (1050/2018) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

30 §

Rekisterit lisäysaineiston ja eläinten saatavuudesta

Ruokavirasto pitää rekisteriä saatavilla olevasta luonnonmukaisen ja siirtymävaiheen lisäysaineistosta luomusasetuksen 26 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti. Ruokavirasto pitää lisäksi rekisteriä luonnonmukaisten eläinten ja luonnonmukaisesti vesiviljeltyjen poikasten saatavuudesta markkinoilla luomusasetuksen 26 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

31 §

Luettelon julkaiseminen toimijoista ja sertifiointeista

Ruokavirasto julkaisee luomusasetuksen 34 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua ajantasaisen luettelon toimijoista ja sertifiointeista. Edellä 8 §:ssä tarkoitettua toiminnan osalta ajantasaisen luettelon toimijoista ja sertifiointeista julkaisee kuitenkin Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ja valvontavirasto.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

4 Luku

Luonnonmukainen tuotanto eräissä tapauksissa

32 §

Yksityiskohtainen kansallinen tuotantosääntö

Ruokavirasto voi hyväksyä luomusasetuksen 20 artiklassa säädettyjen edellytysten täytyessä yksityiskohtaisen kansallisen tuotantosäännön tietyille eläinlajeille tai eläinlajiryhmälle. Hyväksyttyä yksityistä tuotantoa valvotaan tämän lain mukaisesti.

33 §

Luonnonkatastrofin toteaminen ja poikkeukselliset tuotantosäännöt

Ruokavirasto voi myöntää luomusasetuksessa vahvistetuille tuotantosäännöille poikkeuksia rajoitetuksi ajaksi luomusasetuksen 22 artiklan 2 kohdan mukaisesti, jos Ruokavirasto on päätöksellään virallisesti todennut luomusasetuksen 22 artiklassa tarkoitetun luonnonkatastrofin.

Ruokaviraston on välittömästi ilmoitettava myöntämänsä poikkeukset käyttäen komission sähköistä tietojärjestelmää.

34 §

Tilapäinen ainesosalupa

Ruokavirasto voi luomusasetuksen 25 artiklan mukaisesti pyynnöstä myöntää toimijalle tilapäisesti luvan käyttää muita kuin luonnonmukaista alkuperää olevia ainesosia luonnonmukaisten jalostettujen elintarvikkeiden tuotannossa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi luomusasetuksen 25 artiklan mukaisesti pyynnöstä myöntää toimijalle tilapäisesti luvan käyttää muita kuin luonnonmukaista alkuperää olevia ainesosia luonnonmukaisten alkoholijuomien valmistuksessa.

Ruokavirasto tekee luomusasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen luonnonmukaisten jalostettujen elintarvikkeiden tuotannon osalta ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto luonnonmukaisten alkoholijuomien valmistuksen osalta.

35 §

Tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä 2 §:ssä tarkoitettussa EU:n lainsäädännössä jäsenvaltioiden päätettäväksi jätetyistä teknisistä yksityiskohdista ja seikoista.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

5 Luku

Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

36 §

Määräys ja kieltö

Sille, joka ei noudata tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön ja niiden nojalla annettuja säännöksiä, asianomaisen valvontaviranomaisen on annettava asian laatu huomioon ottaen valvonta-asetuksen 138 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu määräys tai kieltö taikka luomuasetuksen 29 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai 41 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu tilapäinen kieltö velvollisuuksien täyttämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määräystä, kieltöä tai tilapäistä kieltöä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. ~~jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä valvontaviranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.~~

37 §

Valvontajärjestelmään liitetyn toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen

Asianomainen valvontaviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa kokonaan tai osittain valvontajärjestelmään liitetyn toiminnan, jos toiminta on oleellisesti tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön vastaista eikä toimija tai toimijaryhmä ole noudattanut valvontaviranomaisen 36 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen edellyttää lisäksi, että toiminta on jatkuvaa tai toistuvaa. Toiminta on määrättävä keskeytettäväksi, vaikka epäkohdasta on mahdollista poistaa.

Toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista koskevaa määräystä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä valvontaviranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi. Toiminnan keskeyttämistä koskeva päätös on voimassa, kunnes valvontaviranomainen toteaa, että keskeyttämisen perusteena olevat epäkohdat on korjattu.

38 §

Luomuvälvönnön seuraamusmaksu

Asianomainen valvontaviranomainen voi määrätä toimijan, toimijaryhmän tai sertifikaattivelvoitteesta vapautetun maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron seuraamusmaksun, jos:

1) toimija tai toimijaryhmä harjoittaa 22 §:ssä tarkoitettua valvontajärjestelmään liittämistä edellyttävää toimintaa ilmoittautumatta valvontajärjestelmään taikka harjoittaa toimintaa, jota ei ole merkitty toimijalle tai toimijaryhmälle 23 §:n mukaisesti annettuun sertifikaattiin;

2) sertifikaattivelvoitteesta vapautettu laiminlyö 24 §:n 2 momentin mukaisen ilmoituksen tekemisen;

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

3) toimija, toimijaryhmä tai sertifikaattivelvoitteesta vapautettu laiminlyö 25 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden ilmoittaa toiminnassa tapahtuneista olennaisista muutoksista;

4) sertifikaattivelvoitteesta vapautettu ei toistuvista kehotuksista huolimatta tee 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta valvontajärjestelmään liittämistä;

5) toimija tai toimijaryhmä käyttää luomusasetuksen IV luvun merkintäsääntöjen vastaisia ilmaisuja.

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä luonnolliselle henkilölle, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai joka on samasta teosta tuomittu lainvoimaisesti rangaistukseen. Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle, samasta teosta ei saa tuomita tuomioistuimessa rangaistusta. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Seuraamusmaksu vanheneviiden vuoden kuluttua maksua koskevan lainvoimaisen ratkaisun antamispäivästä. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

39 §

Internetsivuston sulkeminen

Ruokavirasto voi määrätä toimijan tai toimijaryhmän hallinnoiman tai käyttämän internetsivuston suljettavaksi, jos on ilmeistä, että sen välityksellä myytäväksi tarjottava luonnonmukainen tuote tai siitä annetut tiedot taikka toimijasta tai toimijaryhmästä annetut tiedot ovat sellaiset, että ne johtavat luonnonmukaisen tuotteen ostajaa olennaisesti harhaan taikka ovat muulla tavalla olennaisesti luonnonmukaisia tuotteita koskevan säännöksen vastaisia. Internetsivustosta on määrättävä suljettavaksi se osa, joka johdattaa luonnonmukaisen tuotteen ostajaa edellä mainitulla tavalla olennaisesti harhaan tai jossa tarjotaan myytäväksi luonnonmukaisia tuotteita koskevan säännöksen vastaisia tuotteita. Jos sivuston osan sulkeminen ei poista edellä mainittua harhaanjohtamista tai säännöksen vastaisuutta on tarvittaessa määrättävä suljettavaksi koko sivusto.

Määräys internetsivuston tai sen osan sulkemisesta voidaan antaa väliaikaisena asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Sivusto tai sen osa on pidettävä suljettuna, kunnes Ruokavirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa.

40 §

Uhkasakko

Asianomainen valvontaviranomainen voi tehostaa 36 §:n nojalla annettua määräystä tai kielltoa sekä 37 §:n nojalla annettua määräystä toiminnan keskeyttämisestä tai lopettamisesta uhkasakolla. Uhkasakosta säädetään uhkasakko-laissa (1113/1990).

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

41 §

Luonnonmukaista tuotantoa koskevien säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta,

- 1) rikkoo 36 §:n nojalla annettua määräystä, kieltoa tai tilapäistä kieltoa,
- 2) rikkoo 37 §:n nojalla annettua määräystä toiminnan keskeyttämisestä tai lopettamisesta;
- 3) ei noudata valvontaviranomaisen valvonta-asetuksen 138 artiklan nojalla antamaa päätöstä poistaa viittaukset luonnonmukaiseen tuotantotapaan,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luonnonmukaista tuotantoa koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Se, joka rikkoo tämän lain tai EU:n lainsäädännön nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua määräystä tai kieltoa, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta, jos uhkasakko on tuomittu maksettavaksi.

Valvontaviranomainen voi jättää ilmoittamatta rikkomuksen, jos teko tai laiminlyönti on vähäinen.

42 §

Valtion viranomaisen suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain tai EU:n lainsäädännön nojalla suorittamasta valvonnasta perittävistä maksuista säädetään valvonta-asetuksessa. Tämän lisäksi sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992), jollei valvonta-asetuksessa toisin säädetä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonta-asetuksen 79—82 artiklan mukaisista kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määrittämisestä.

43 §

Muutoksenhaku

Valvontaviranomaisen päätökseen, lukuun ottamatta 37 ja 38 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (34/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaisissa.

Muutoksenhausta Tullin tämän lain nojalla tekemään päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Muutoksenhausta 40 §:ssä tarkoitettuun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

44 §

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos valvonta-asetuksen 140 artiklassa tarkoitetun säännösten rikkomista koskevan ilmoituksen valvontaviranomaiselle on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä sallassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

45 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annettu laki (294/2015).

46 §

Siirtymäsäännökset

Ruokaviraston ennen tämän lain voimaantuloa luonnonmukaisen tuotannon valvontaan valtuuttamat tarkastajat voivat toimia 14 §:ssä tarkoitettuina valtuutettuina tarkastajina ilman eri valtuutusta.

Toimija, joka on hyväksytty ennen tämän lain voimaantuloa luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään, siirretään valvontaviranomaisen toimesta tämän lain 3 luvussa tarkoitettuun valvontajärjestelmään.

Ennen tämän lain voimaantuloa toimijalle myönnettyt luvat ovat voimassa niissä annetun määräajan tai enintään vuoden 2022 loppuun. Luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään liittämistä koskeva ilmoitus, joka on jätetty viranomaiselle ennen tämän lain voimaantuloa, ja muut vireillä olevat asiat on tämän lain voimaan tullessa siirrettävä käsiteltäviksi tämän lain mukaisesti.

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 298/2021, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (/) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu sekä luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (/) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvälvönän seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2021 vp

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että Ruokavirastolle osoitetaan riittävät resurssit sille annettujen tehtävien hoitamiseksi.*
2. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee metsänomistajille ja luomukeruualueen toimijoille luomutuotantoa koskevia suosituksia ja ohjeita, joiden tavoitteena on edistää luomukeruuotteiden taloudellisen ja terveyttä edistävän potentiaalın hyödyntämistä. Valtioneuvoston on annettava selvitys tehdyistä toimenpiteistä vuoden 2022 loppuun mennessä.*
3. *Eduskunta edellyttää, että luonnonmukaisesta tuotannosta annettavan lain vaikutuksia luomukeruuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen seurataan ja vaikutuksista esitetään selvitys vuoden 2022 loppuun mennessä.*

Helsingissä 2.12.2021

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola